

Otázka: Využití PC v družině

Předmět: Informační technologie, Pedagogika

Přidal(a): Blanka

Obsah

- Historie školní družiny
- Školní družiny a její funkce
- Družina dříve a dnes z mého pohledu
- Současné podmínky v družině
- Negativní a pozitivní vlivy užívání počítačů v družině
- Můj názor na PC v družině
- Kroužek hrátky s počítačem
- Osobnost vychovatele
- Zájmové kroužky

Úvod

Toto téma „Využití PC v družině“ je mi velmi blízké zejména proto, že jsem vystudovala vysokou školu se zaměřením na počítače a to jak z humanitního pohledu, tak z informatického pohledu. V rámci studia Informační studia a knihovnictví jsem absolvovala mimo jiné předmět „Základy ECDL, “ European Computer Driving Licence (dále jen ECDL) je

certifikát, který prokazuje, že jeho nositel zná základní koncepci informačních technologií (IT). V tomto předmětu jsem se naučila

základy práce s počítačem a správou souborů se zaměřením na práci s informacemi dostupnými na internetu. Obsahuje 7 modulů.

- Vyhledávání, vyhodnocování a zpracování informací z internetu
- Spolupráce a výměna informací na internetu
- Bezpečné používání informačních technologií
- Základy práce s internetem a komunikace
- Práce s tabulkami
- Zpracování textu

Přímo zkoušku z ECDL jsem sice nedělala, ale předmět, který se jmenoval Základy ECDL a byl založený na stejných základech jako tato mezinárodní zkouška, jsem studovala na vysoké škole.

Určitě by nebylo špatné směřovat děti k informačnímu vzdělání a obohatit je tak v této oblasti, která se jim v dalším vzdělání určitě bude hodit. Jsem však přesvědčena o tom, že tento druh vzdělání by měl být veden jako zájmový kroužek, kde by daný vyučující více rozvíjel znalosti a dovednosti v této oblasti.

Výuka předmětu informační technologie začíná u většiny základních škol v 5. ročníku. Tomuto předmětu je věnována zejména 1 hodina týdně v učebně, která je tomu přizpůsobena. Děti se zde učí základy práce s PC, vyhledávání a komunikace, využití a zpracování informací. Vzhledem k tomu, že děti v tomto věku už mají celkem pokročilé znalosti v rámci práce s počítačem, bych tyto hodiny navýšila na dvě hodiny týdně.

Dnešní moderní doba, kdy se využívají elektronické přístroje ve všech odvětvích společnosti, vyžaduje dobrou informační gramotnost již od útlého věku. Ve své práci navrhuji kroužek „Hrátky s počítačem“ zejména z toho důvodu, že jsem přesvědčena o tom, že děti by mohly mít hlubší povědomí o práci s PC v době, kdy začnou navštěvovat Základní školu. Ato zejména na takové úrovni, aby byla pro danou věkovou skupinu přiměřená. Existuje mnoho výukových i zábavných programů pro tyto děti. Můžeme zde uvést například dětské hry,

malování, angličtina pro nejmenší a jiné.

Práce vychovatelky je v současné informační společnosti mnohem složitější než dříve. Mnohé děti se nedokáží představit hru bez komunikačních technologií. Najít takové téma, hru, které děti opravdu zaujme, není jednoduché. Přesto si myslím, že je třeba návrat k dětskému světu, na který jsme byli zvyklí, obohatit ho o prvky současného světa. V této práci bych se chtěla zaměřit zejména na děti mladšího školního věku, tedy na děti na 1. stupni, které zejména družinu využívají.

Chtěla bych zde uvést pozitivní a negativní prvky využívání PC, dále zdůraznit zdravotní aspekty, které vznikají s častým používáním počítačů. Závislost na využívání PC a jejich náprava a ochrana, zdraví. Navrhnout jak kvalitně využít nejmodernější technologie. Správná vychovatelka by měla umět děti zaujmout i bez využití informačních technologií. Přivést děti k jejich přirozenosti „umět si hrát“.

Historie školní družiny

Školní družiny mají u nás dlouholetou tradici. Sociální postavení rodičů a jejich finanční situace měly velký vliv na výchovu v minulosti. Majetnější rodiče si mohli dovolit soukromé učitele, kteří jejím ratolestem předávali vědomosti a dovednost ceněné ve vybrané společnosti. Upřednostňovalo se zejména vzdělávání chlapců.

V době průmyslové revoluce dochází k velkým změnám v celé společnosti. Mnoho vesničanů se stěhovalo do měst s představou lepšího života. Pracovní doba v továrnách a manufakturách byla dlouhá a vyvstal tak problém kam umístit děti po vyučování. S tímto výchovným a sociálním problémem se tehdejší společnost vyrovnala tak, že začala zakládat společnosti, které by tento problém řešila. Jednou z nich byl spolek pro stravování chudé školní mládeže, byly pořádány prázdninové osady, podpůrné spolky s výchovným a zábavným zaměřením. U nás byl jedním z nejstarších spolků v roce 1864 Americký klub českých dam, založený V. Náprstkem. (Hájek, Pávková ,2003 s. 19 -21)

Svoji důležitou roli ve výchově mimo vyučování hráli například tělovýchovná jednota Sokol, Orel,

Skaut. Za předchůdce školních družin nejen v našich zemích můžeme považovat útulky. V roce 1885 v Praze na Vyšehradě byl zřízen první útulek pražskou obcí. Označení družina nahradilo pojmenování útulky v roce 1931. Nebyly však ještě součástí škol, byly to mimoškolní instituce.

V naší zemi díky společenským a ekonomickým změnám po roce 1945 došlo k nárůstu školních družin. Podle školského zákona z roku 1948 byly družiny začleněny do školské soustavy jako mimoškolní zařízení. Přijetím zákona o soustavě výchovy a vzdělávání v roce 1960 bylo stanoveno, pravidlo, že pro žáky 1. až 5. třídy budou zakládány školní družiny a pro žáky 6.- 9. tříd školní kluby. V tomto období se již obě zařízení stala součástí škol.

Velké změny vyvstaly koncem 20. století, kdy dochází k propojení mezinárodních praktik a zkušeností. Úmluva o právech dítěte (OSN, New York, 20. listopadu 1989) se stala zásadním společným východiskem. V rámci evropských vztahů došlo k rozšíření v integračním procesu. Přesto, že se nové změny v naší společnosti projeví i v oboru školství a výchovy, mnohé přednosti byly zachovány. (Hájek, Pávková, 2003 s. 19 - 21).

Díky tomu, že se naše země otevřela světu a stala se příjemcem zkušeností, metod a praktik, začala se vyrovnávat s novými společenskými i vnitřními podmínkami. Došlo k mnoha změnám v celé naší společnosti. Česká republika, která léta trávila v uzavřeném prostoru, se najednou přizpůsobuje jiným společenským podmínkám. Otevírá se nám svět, s kterým se musím naučit komunikovat, pracovat, pochopit jeho počínání. Najednou je před námi dosud neznámé soutěžní i konkurenční prostředí, které se objevuje ve všech sférách společnosti a to i ve volnočasových aktivitách našich dětí a mládeže. Objevujeme a rozvíjíme nové obory jako například ekologie, počítače či jiné. Je zde brán zřetel na další cílové skupiny, jako jsou například zdravotně postižení, sociálně handicapované skupiny, skupiny z jiných etnik.

Školní družina

Téměř každá základní škola má k dispozici družinu, která je mezistupeň mezi výukou a přirozeným pobytem v domácím prostředí. Mezi hlavní funkce družiny zejména patří zájmové činnosti, odpočinkové a rekreační. Podle kapacity dětí je družina rozdělena do oddělení. Ve škole, kde pracuji, funguje jedno oddělení od první do páté třídy, protože je to malá vesnice a je tu málo dětí. Kromě zmíněných funkcí je záměrem družiny to, aby se děti dokázaly navzájem respektovat, pomáhat si a učit se správnému chování. Je zde prostor pro volnou hru dětí, kterou si zvolí dle svého výběru. Činnost venku či v tělocvičně a hry pak tvoří rekreační funkci. Pobyt ve školní družině je spojený s nabídkou mnoha zájmovými kroužky jako jsou například sportovní, výtvarný, rukodělný, folklórní a jiné. Vzhledem k tomu, že družina je samostatnou oblastí výchovně vzdělávacích činností, je v její kompetenci řízení specifických požadavků a určovat pravidla pedagogiky volného času. Školní družina může také zřizovat různé zájmové kroužky. Děti pak mohou podle vlastního výběru tyto kroužky navštěvovat.

Důležitou složku v družině tvoří získávání informací, které se týkají našeho prostředí, ve kterém žijeme a objevování krás přírody svého nejbližšího okolí. Zejména na vesnických školách vychovatelé často využívají zvyky, tradice spojené s danou obcí k obohacení programu v družině. Nedílnou součástí vytváření programu pro děti je také roční období a jeho proměny, které se dají využít nejen pro výtvarnou činnost, ale i zábavnou a výchovnou a stávají se tak důležitou součástí pro zájmovou činnost. Děti mohou také využívat prostory ve vesnici či ve městě určené pro děti jako dětská hřiště, sportovní areály, kina, divadla a jiné.

Vybavení družiny by mělo být uzpůsobeno potřebám dětí, aby se zde cítily přirozeně a mohly rozvíjet svoje aktivity. Neměla by zde chybět herna pro uvolnění, pohráni si a vzájemné posílení mezilidských vztahů. Měla by být vybavena vhodným nábytkem. Vhodný a bezpečný nábytek by měl být nedílnou součástí každé herny pro děti. V některých zařízeních je družina doplněna DVD přehrávačem a vychovatelka jim někdy pouští pohádky či zajímavé filmy určené dětem tohoto věku. Určitě zde nesmí chybět prostory pro výtvarnou činnost. Pro potřeby zájmových činností často slouží počítačová učebna či tělocvična.

Naše školní družina

V naší škole se snažíme co nejvíce děti zapojit do dění kolem ekologické zahrady, kterou máme za školou. Ekologická a zahradnická činnost školy je pozitivním výchovným prostředkem pro děti. Děti se aktivně zapojují do prací na zahradě po celý rok a učí se o přírodě praxí. K vybudování ekologické zahrady došlo postupem času, když škola začala uvažovat, jak efektivně využít pozemek za školou, který patřil škole. Došlo k úpravě terénu, vybudováním jezírka a pět záhonů ve tvaru kruhu a jeden ve tvaru podkovy. Můžeme zde nalézt ovocné keře, stromy, vinohrad. Záhony jsou osazeny užitkovými a okrasnými rostlinami i bylinkami. Tak se stala školní zahrada učebnou. Rozvíjí život na zahradě. Děti se učí také práci s kompostem, což je dle mého názoru velmi přínosná zkušenost. Zahrada splňuje nejen vhodné prostředí pro výuku, ale i místo pro relaxaci a odpočinek. Bylo zde vytvořeno zákoutí s lavičkami. Veškeré úpravy, opravy, výsadby si děti provádějí samy, buď v rámci vyučování, nebo ve volnočasových aktivitách, z čehož mají opravdu radost a naplňuje je pocitem užitečnosti.

Proč se o této zahradě zmiňuji? Chci tím zdůraznit, že se snažíme děti zapojit do pracovní činnosti a odvést je od věčného sedění u počítače. Samozřejmě, pokud hledáme odborné informace ohledně zahradnictví, použijeme pro radu internet.

Družina dříve a dnes

Generace mladých lidí v dnešním světě si nedokáže představit, že by mohla trpět nějakým nedostatkem, protože žije v relativním blahobytu, který mu nynější doba nabízí. Díky tomuto současnému nadstandardu má mnoho možností k osobnímu rozvoji. A to jak po stránce vzdělávání, zábavy, tak k realizaci svých tužeb, plánů, potřeb a cestování. Opačnou stránkou tohoto fenoménu je slabší orientace ve vyhledávání a využití relevantních informací v jejich záplavě.

Nedostatek času rodičů a nedostatečná kontrola svých potomků, v dětech vyvolává pocit volnosti a vede je k nežádoucímu chování. Vznikají tak různé patologické činnosti. Z tohoto důvodu jsme vyzýváni, abychom si zopakovali důležité znalosti našich dějin pro pochopení současnosti. Jak jednali naši předkové v problematických oblastech, jak řešili problémy, s kterými se potýkáme i dnes. (MACH, Jiří 2003).

Současná informační společnost nebo také učící se společnost, je založena na jiných hodnotách, než dříve byli zvyklí naši předkové, vlastně díky svému zaneprázdnění nevěděli, co je to volný čas. Nyní, kdy mnoho procesů za nás dělají informační technologie, vzniká jiná situace. Naše ekonomika se mimo jiné zaměřuje na nabídku akcí spojených s prožíváním různých zážitků, prožitků v našem životě.

Zatímco před rokem 1989 a částečně i v 90. letech většina dětí navštěvovala družinu z důvodů nepřítomnosti rodičů a o děti se tedy neměl, kdo postarat. Družina tedy plnila kromě funkce výchovné, zábavné a jiné zejména funkci hlídacích, kdy poskytovala dětem prostor pro dočasný pobyt. Také byla považována stejně jako dnes za součást školního vzdělávání. Dříve děti do družiny spíše chodily z nutnosti, neměly nikoho, kdo by se o ně staral, rodiče byly zaneprázdnění zejména prací. Proto také děti do družiny chodil nerady a záviděly svým vrstevníkům, kteří měli volnost, a mohly si vymýšlet svůj volný program a nemusely trávit čas v družině. I v dnešní době jsou rodiče zaneprázdnění a uvítají služby družiny, ale děti zde neposílají vždy z nutnosti. Mnoho dětí do družiny chodí, i když mají doma babičku nebo maminku na mateřské dovolené s druhým dítětem či starší sourozence.

Naskýtají se nám dva důvody, proč tomu tak je. Jedním z důvodů, proč děti navštěvují družinu i když nemusí je, že se doma nudí a nedokáží si samy vymyslet svůj program. V družině jim vychovatelka poskytne zabavení a sejdou se zde se svými vrstevníky. Druhým řešením je to, že rodiče chtějí mít klid od svých ratolestí a odpočinout si po náročné práci, a proto je přihlásí do družiny. Skutečností je, že zájem o služby družiny stále roste. Také vzhledem k celkem levné ceně za služby v družině oproti například poplatkům ve školce. Mnoho prvňáčků tráví v družině více času než by muselo. V jednom článku tento fenomén označují jako levné odkladiště dětí. Samozřejmě je také mnoho případů, kdy rodiče tyto služby opravdu potřebují, protože jsou oba zaměstnaní na plný úvazek.

(MACH, Jiří, 2013)

Negativní a pozitivní vlivy

Díky technickému pokroku, který se začíná rozvíjet ve druhé polovině minulého století a v současnosti se šíří nezadržitelné rychlosti, dochází v mnoha případech ke změně práce s informacemi. Využívání informačních a telekomunikačních technologií mění naši společnost. Moderní trendy v informační společnosti se objevují ve všech sférách lidského bytí. Nevyhýbají se ani vzdělání a získávání poznatků v školských zařízeních.

Negativní vlivy

Dopad moderních technologií na přirozený vývoj dítěte je obrovský a mnoho odborníků tvrdí, že by se měl vhodným způsobem eliminovat. V současné době si život bez informačních - komunikačních technologií jako jsou tablety, počítače, notebooku, mobily a jiné nedokážeme představit, přesto jejich nadměrné používání škodí v mnoha oblastech. Nejen u dětí, ale i dospělých se setkáváme s nedostatkem pohybu, s čímž souvisí fyzická stavba těla, dochází ke špatné komunikaci mezi vrstevníky i dospělými. Nedostatek slovní zásoby, dětem chybí umění správně se vyjadřovat. Mezi mladými uživateli se často místo běžného vyjadřování objevují emotikony, zkratky, kterým běžný člověk nerozumí. Také dochází k oslabování četby a klesá u dětí slovní zásoba a zejména fantazie nemá možnost se rozvíjet patřičným způsobem. Jako negativa můžeme také vnímat určitou ztrátu soukromí. Například dítě může být rodičem mnohem snáze kontrolováno než dříve, když ještě neexistovaly mobilní telefony. Samozřejmě také záleží na tom, kde dítě vyrůstá, v jakém prostředí a jak se mu rodiče věnují, kolik času s ním tráví a co mu povolí. (KOUCUN, JAN. 2010)

Jeden z důvodů, proč děti tráví tolik času na PC je hraní PC her. V souvislosti s hraním nevhodných her se často objevují nerelevantní informace, mnoho času stráveného u PC vede k psychickým a psychosomatickým potížím. Při intenzivním zaujetí daného programu, hry děti často ztrácí pojem o čase. Hraní nevhodných her či sledování špatných filmů vede děti k agresivitě a mohou se v nich probouzet násilnické sklony. Také můžeme mluvit o závislosti,

kteřá u dětí pomalu vzniká, a při přerušení této činnosti jsou uživatelé PC zlí. Špatné návyky, které se u dětí projevují s nadměrným využívání počítačových her se mohou stupňovat a vyústit i k narušení nervového systému u dětí. Děti často ztrácejí sebekontrolu a svoji energii pak vypouští do okolí. (KOUČUN, JAN. 2010)

Pozitivní vlivy

Kromě mnoha již zmíněných záporných vlivů určitě najdeme i spoustu kladně působících elementů na vzdělávání a rozvoj osobnosti. Nové rozměry, které nám přinesly informační a komunikační technologie můžeme spatřovat zejména v jednodušším vyhledávání a získávání informací. Mezi ně patří různé prostředky pro vzdělávání, jako jsou výukové programy, slovníky, encyklopedie a různé informační zdroje s tímto zaměřením. Procvičování a prohlubování učiva zábavnou formou. Testování získaných poznatků. Určitě bychom neměli opomenout různé didaktické hry. Přirozená potřeba dětí se uvolnit a hrát si se objevuje i při využívání počítačů. Ne všechny hry jsou špatné. Mnohé z nich nás rozvíjí, učí nás, jak se chovat a reagovat v různých situacích, jak se správně rozhodovat.

V simulačním prostředí získáváme potřebné informace ke správnému jednání, učíme se ze zkušeností a chyb. Řada her je uzpůsobena pro rozvoj logického myšlení. V cizojazyčných hrách se děti procvičují jazyk. Získávají slovní zásobu a mohou se procvičit i v poslechu či gramatice. Další z možností využití počítačů z kladné stránky je promítání různých filmů, pohádek zábavných či naučných programů vychovatelem. Promítání krátkých filmů probíhá u nás zejména v rámci relaxační činnosti družiny, kdy se děti potřebují uvolnit.

Někdy tak však vychovatelka vyplní čas mezi dvěma činnostmi. Jindy, když vychovatelka vidí u dětí dobré chování a vzájemnou spolupráci bez jakýchkoli hádek, jim třeba jednou za měsíc pustí nějaký pěkný film. Většinou to nebývá moc časté. Také v souvislosti s ukončením školního roku, nebo před nějakými prázdninami, když se děti pořádně nesoustředí na nějakou činnost, ocení jak pedagožka, tak děti zhlédnutí pěkného pořadu.

Promítání na data projektoru či na jiném médiu může také být v souvislosti s nějakou důležitou událostí. Dobré je dětem promítat záznamy z nějaké události, které se účastnily.

Promítání důležitých dokumentů v družině také probíhá na dataprojektoru v rámci celoškolního projektu, kde se sejde většina tříd a to zejména z to důvodu, že v družině máme na to prostory.

Osobně nejsem zastáncem pouštění pohádek nebo filmů v družině, ale pokud je to jednou za čas, nebo jak jsem uvedla, promítání něčeho významného či důležitého pro děti. Je to podobný případ, jako využívání počítačů v družině s tím rozdílem, že promítání filmů či pohádek není pro děti tak lákavé, jako doba strávené na počítači, kde si mohou pustit, co chtějí, co je zajímavé. Záleží to na věku. Malé děti uvítají krátké animované pohádky, starší děti zase nějaký dokument či film. Myslím, si pouštění filmů či pohádek do družiny opravdu nepatří.

Počítačové hry, jak ve své publikaci uvádí Soňa Koťátková, mohou rozvíjet kognitivní schopnosti dítěte z hlediska senzomotorické koordinace, pozornosti, soustředěnosti a paměti. Dále zde můžeme spatřovat rozvoj schopnosti po stránce grafických souvislostí, prostorových představ, aritmetických a geometrických vztahů, působení na barevné povědomí (například v oblasti grafické, prostorové), umožňují zmapování a prozkoumání běžného života. Rozvíjí tvořivost, dodržování a tvoření pravidel (KOŤÁTKOVÁ SOŇA, 2007, s.56-59).

Stránky pro děti musí být přizpůsobeny dětskému světu a jejich věku a děti by měly zaujmout, jak po stránce grafické, tak ohledně obsahu. Neměly by se zde nalézat složité formuláře, pro děti nepochopitelně těžké návody. Hry, pohádky, povídky, hudba obohacují děti všeobecně.

Můj názor PC v družině

Co se týče využití PC v družině, tak bych ho omezila například jen na jednu hodinu týdně. V případě dobrého chování by to mohlo být častěji. Další z možností využití počítačů v družině by mohla být tvorba různých prezentací pro obohacení činnosti v družině. Myslím si, že děti mají mnoho možností využívat komunikační technologie a to jak v domácím prostředí, tak i během výuky. V družině může informační-komunikační technologie užít vychovatelka při

prezentaci svých projektů. M. Macek v publikaci „Školní družina“ zdůrazňuje, že stejně tak, jak jsou počítače součástí našeho života a jejich využívání se objevuje ve všech oblastech lidského bytí, neměly by chybět ani ve školní družině. Kromě toho, že děti mohou využívat počítače k hraní her, procvičování učiva, relaxaci je také nezbytné zmínit potřebu umět dobře pracovat s tímto komunikačním strojem. V současné terminologii bychom mohly označit znalosti práce s počítačem jako počítačovou gramotnost. Myslím si, že v rámci družiny by bylo dobré založit počítačový kroužek, kde by se děti těmto znalostem učily. Mohly bychom říci, že vhodné programy (hry) jsou ty, které:

- rozvíjí tvůrčí schopnost dětí
- pomáhají při přípravě na výuku
- umožňují nebo podporují spolupráci dvou a více žáků
- vyžadují kontakt s vychovatelkou

(HÁJEK, 2003 s. 122)

Jsem matka dvou dětí ve věku 8 a 5 let. Nejen, že zmíněné dopady PC vidím u svých dětí, ale mohu je také sledovat v zaměstnání. Pracuji jako vychovatelka v jedné menší vesnici na Břeclavsku. Je to malá škola, která má jen první stupeň a v téže budově sídlí i mateřská škola. Součástí školy je školní družina a ekologická zahrada, kterou škola často využívá pro výchovné účely. Kromě prostor družiny mohou děti využívat počítačovou učebnu, výtvarnou učebnu a školní přírodní zahradu. Při pobytu na čerstvém vzduchu děti kromě vycházek využívají dětské hřiště či sportovní plochy v obci. Při procházkách jsou děti seznámení z historii obce jejími tradicemi a folklórem.

Když jsem do této vzdělávací instituce nastoupila, byla zde zavedena taková pravidla, že žáci za dobré chování mohou jít do počítačové učebny na PC zhruba na 45 minut. Myslím si, že to není špatný nápad, jak motivovat děti. Jsem však přesvědčena, že děti doma stráví spoustu času na nějakém elektronickém zařízení, a proto je potřeba jim chvílky v družině co nejlépe zpestřit pohybem či zájmovou činností. Co se týká vzdělávací činnosti na PC, tak tu využívají určitě ve výuce a určitě nemají zájem si prohlubovat učivo na počítači, raději se uvolní nějakou hrou. Pokud vychovatel z jakýchkoliv důvodů pustí děti na PC je jeho povinností

kontrolovat, jaké stránky dítě navštěvuje.

Kroužek hrátky s počítačem

Protože děti stále touží po tom, aby mohly jít na počítače, přemýšlela jsme o něčem, co by je nějak obohatilo v této oblasti a zmírnilo jejich nároky. Napadlo mě zavést v družině kroužek hrátky s počítačem. A to jak pro malé, tak větší děti.

V tomto volitelném kroužku bychom neměli zapomenout na nějakou teorie, kterou bych okrajově uvedla. Většina dětí už nějaké zkušenosti s PC má. Rozvíjela bych jejich znalosti v tomto oboru. Tento kroužek je zaměřen na osvojení si základních dovednosti a návyků při práci s PC a se správou souborů. Součástí výuky by mělo být seznámení s hardwarem, softwarem.

Práce ve:

- Wordu- zpracování textu,
- Excelu - základní práce s tabulkami
- Powerpointu - prezentace
- Internet a služby s ním spojené, užívání internetu a dodržování bezpečnosti při práci se stahovanými daty.

(ŠIMÍK, 2010)

Své znalosti a dovednosti nabyté v tomto kroužku využijeme v praxi při tvorbě školního časopisu. Je důležité naučit se správným dovednostem v textovém souboru (word) při psaní příspěvku do tohoto časopisu. Naučit se zásady správného fotografování a jejich úpravy. Tato

práce povede děti k blízké spolupráci a k utužení kolektivu. Jsem přesvědčena, že děti práce na vlastním časopise bude bavit, což je bude motivovat k tomu, aby se učily nové učivo v tomto kroužku. U mladší dětí bych pracovala zejména v programu malování a naučila je s ním pracovat, . Chtěla bych, aby si děti vyzkoušely malování. Naučila bych děti práci s elektronickou poštou.

Cílem činnosti kroužku je v rámci jedné hodiny týdně, seznámit žáky obecně s hardwarem i softwarem, základními operacemi s dokumenty a soubory. Základní metody ovládání Office, práce s okny, způsoby zobrazování dokumentů, základní označení výběru, kopírování a přesun dat a prohledávání dokumentů. Základy editace, formátování textu. Následně se žák seznamuje s vkládáním a úpravou obrázků ze souboru, automatických tvarech, klipartech WordArtech i textových polích.

V neposlední řadě se žáci seznámí se dokumenty, kde se naučí provádět kontrolu pravopisu a gramatiky, automatické opravy a tisk dokumentů. Poslední kapitolou činnosti kroužku je základní seznámení se tvorbou prezentace. Žák prožívá dobrý pocit po zvládnutí uvedených kapitol práce s PC s uplatněním moderních výukových programů. Rodiče získávají návyků při práci s PC svých dětí vnímají pozitivně používání domácích PC nejen ke hrám.

Výuka by probíhala v počítačové učebně, kde by vyučující využíval interaktivní tabuli. K výuce by užíval metody expoziční ((osvojování nového učiva - výklad, vysvětlování, PC - Internet), - metody fixační (opakování učiva formou soutěží, samostatná práce, výukové programy). Jako pomůcky při výuce by mohly sloužit vyučujícímu programy MS Office, internet. Metodické příručky, učebnice, pracovní listy.

Osobnost vychovatele

Na základě osobnostních dispozic vychovatelky, za které můžeme považovat vzdělání, osobní zrání a následné sebevzdělávání lze určit osobnost vychovatelky, která nevzniká sami o sobě. Její přítomnost by měla být pro děti příjemná a pozitivní. Díky souhry činnosti, které pro děti vytváří, by v družině měla vznikat příjemná atmosféra naplněná porozuměním a kladnými

emocemi. Důležitou roli zde také hraje životní postoj vychovatelky, její nálada a rozpoložení v dané situaci.

Náplň práce vychovatelky.

- zajišťovat zájmová vzdělávání žáků podle ŠVP
- dodržovat pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví,
- navozovat radostnou atmosféru a komunikační prostředí, posilovat v dětech pocit bezpečí, sebevědomí, kladné city a pocit bezpečí,
- vytvářet pestrou a zajímavou skladbu činností a nalézat pro ně vhodný časový prostor,
- navozovat radostnou atmosféru a komunikační prostředí, posilovat v dětech pocit bezpečí, sebevědomí, kladné city a pocit bezpečí,
- upevňovat hygienické návyky a podporovat dodržování pravidel společenského chování,
- seznámit se s učivem žáků a na jejich znalosti a dovednosti navazovat a rozšiřovat je,
  - řádně se připravovat na výchovně-vzdělávací činnost,
- průběžně komunikovat s rodiči a seznamovat je s výsledky jejich dítěte ve školní družině,
  - prezentovat výsledky činnosti školní družiny na veřejnosti,
- zúčastňovat se aktivit pedagogických porad, školení a schůzí, spolupracovat s třídními učitelkami, výchovným poradcem, výchovnou komisí,
- vedení administrativy

(Hájek a kol., 2007, s. 49, 50).

Pro obohacení programu v družině často využívání vychovatelé školní družiny různé exkurze, výlety, sportovní utkání, návštěvy zajímavých míst, divadelních představení a jiné.

Zájmové kroužky v družině

I přesto, že družina je považována spíše za objekt relaxační, zábavný či výchovný, můžeme do něj zahrnout i důležité činnosti jako jsou rozvoj dítěte v různých oblastech. A to jsou zájmové kroužky, které formují děti zejména po praktické stránce a to v různých činnostech jako například ve hře, učení, v činnostech zájmových či v rekreaci. Díky poskytování těchto kroužků může vychovatelka či jiný pedagogický pracovník lépe odhalit přednosti daných žáků a dále je může rozvíjet a zdokonalovat je v dané oblasti. Vychovatelka je s dětmi v častém kontaktu a má možnost je lépe poznat nejen po stránce zájmové, ale také po stránce sociální, psychické. Poznávat nálady dětí a jejich současné stavy. Na základě těchto získaných informací pak může předejít mnoha negativní věcem jako je například šikana, podvádění a jiné patologické činnosti. Nejen vychovatelka, ale každý pedagogický pracovník by měl na dítě působit pozitivním způsobem, rozvíjet sociální kompetence pro rozvoj dítěte. Prohlubovat a upevňovat u dětí víru v sebe sama, jistotu.

Vychovatelka má specifická nadání žáky zdokonalovat a rozvíjet, překonávat jejich handicap. Právě specifičnost práce umožňuje vychovatelkám reagovat na nálady, stavy a sociální potřeby dětí. Vychovatelka by měla s dětmi plánovat a realizovat takové činnosti, které děti nejen zaujmou, ale budou mít kladný vliv na jejich city, hodnocení, sociální potřeby, poznání atd. V neposlední řadě plní školní družina i důležitou roli, v dnešní době velmi aktuální a tou je prevence.

Výsledky výzkumu

Provedla jsem výzkum v deseti zařízeních družin a na základě rozhovoru, kde jsem se ptala zaměstnankyň, vychovatelek, jak moc využívají počítače v družině a jakým způsobem. Jaký mají na danou problematiku (užívání PC v družině) názor. Stejně, jak jsem uvedla výše ve své práci, mi odpověděli, tzn. současnému trendu práce s informačními technologiemi, se neubráníme, proto by bylo chybou zakazovat dětem přístup na počítače v družině. Většina z dotazovaných se mnou souhlasila, že je vhodné založit kroužek, kde by děti rozvíjely své znalosti ohledně práce s PC. V rámci samotné družiny dětem umožnit přístup na PC jen v

určenou dobu, případně podle potřeby. Něco jiného je práce na počítači v rámci výuky a procvičování učiva či získávání důležitých informací vztahující se k dané problematice a něco jiného je dát dětem volnost, aby si mohly dělat na počítači, co chtějí.

Odpovědi dotazovaných se také lišily dle věku. Zatímco mladší vychovatelky souhlasily s trendem

počítače do družin bez problému. Starší vychovatelky, byly přesvědčeny, o tom, že není nutné děti pouštět k informačním technologiím, když funguje počítačový kroužek. Byly spíše zastávce toho, aby se děti více rozvíjeli po stránce pohybové. Jejich přesvědčení vycházelo ze zkušeností.

Existuje spousta, her a zájmových činností, které děti zaujmou, proto není třeba, aby děti zbytečně chodily na počítač. Tyto pedagogické pracovnice staršího věku, mají tolik zkušeností a zásobník různých her a programů, že není se čemu divit, když odmítají počítače, se kterými jsou děti v kontaktu každý den nejen v domácím prostředí, ale i ve škole například při výuce.

Použitá literatura

- STEJSKALO, ANDREA. Školní družina pohledem rodičů.[online]. c2014 [citováno16.2.2020]. Dostupné WWW: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1432571222.pdf>
- KOŘÍNKOVÁ, K. Počítače a jejich využití na první stupni ZŠ, .[online]. c2008 [citováno16.2.2020]. Dostupné WWW: https://is.muni.cz/th/w1z7w/Pocitace_a_jejich_vyuziti_na_I.st._ZS.pdf
- DOLEŽALOVÁ, H.: Využití počítače na 1.stupni ZŠ.(Diplomová práce) Brno 2004
- DRAWECKÁ, A.: Výukový SW pro střední školy. (Diplomová práce) Brno.:1999
- LICHTNEGER, Z. Počítače na I. stupni ZŠ: využití grafických programů při výuce na I. stupni: diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, 2000. 82 l. Vedoucí diplomové práce Zdeněk Dosedla.
- Z DRUŽIN SE STÁVÁ CELODENNÍ ODKLADIŠTĚ DĚTÍ DĚTÍ. <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/z-druzin-se-stava-celodenni-odkladiste-deti-187>

474

- ŠULCOVÁ, S.: Školní družina jako všestranný prostředek rozvoje dítěte. Bakalářská práce [online]. c2008 [citováno 30. 01. 2020]. Dostupný z WWW:
- MACH, J.: Z družin se stává celodenní odkladiště dětí. Novinky.cz [online]. 2013 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/z-druzin-se-stava-celodenni-odkladiste-deti-187474> >
- KOŤÁTKOVÁ, S.: Hry v mateřské škole v teorii a praxi : význam hry, role pedagoga, cíl hry, soubor her / Soňa Koťátková. — Vyd. 1. Praha : Grada, 2005. — 184 s. : il.. — (Pedagogika) 80-247-0852-3
- ŠIMÍK, O. A KOL.: Metodika výuky jednotlivých předmětů na 1. stupni základních škol z pohledu pedagogické praxe - náměty pro začínajícího učitele. Ostravská univerzita v Ostravě. Projekt OPV p K 29) [online]. 2010 [cit. 2020-02-12], Dostupný z WWW: <<http://projekty.osu.cz/synergie/dok/opory/simik-metodika-vyuky-jednotlivych-predmetu-na-1-stupni-zs.pdf>>
- NĚMEČKOVÁ, L. A KOL.: Program mimoškolních aktivit pro zájmové kroužky. [online]. 2020 č. 1 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <<https://www.zsamslesnice.cz/sites/default/files/files/attachments/program-mimoskolnich-aktivit-ict.pdf> >
- KUDRNÁČOVÁ, A: Práce s počítačem se nebojíme. Metodický portál. [online]. 2005 [citováno 16.2.2020] Dostupný z WWW: <<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/155/prace-s-pocitacem-se-nebojime.html/31> >
- ŠEVČÍK, P: Využití digitálních technologií ve výuce na základní škole, [online]. 2019 [citováno 16.2.2020] Dostupné z: <https://is.muni.cz/auth/th/a2cvl/Patrik_Sevcik_-_433046_-_Diplomova_prace_-_Vyuziti_digitalnich_technologii_ve_vyuce_na_zakladni_skole.pdf >